

WEDEROPBOUWGEBIED VRIEZENVEEN

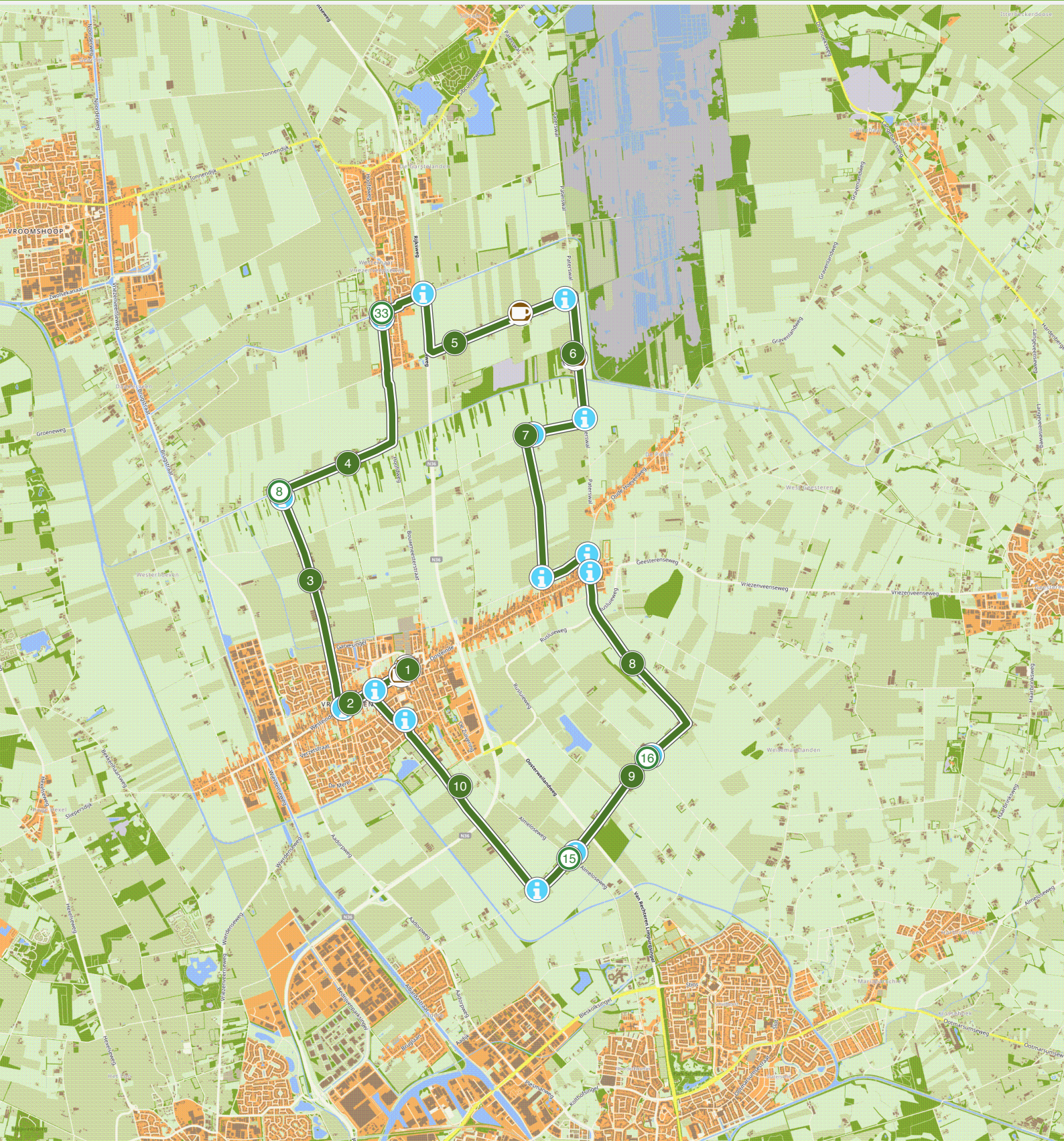
ROUTE 23 km



In 2011 is dit ruilverkavelinggebied door de overheid aangewezen als één van de 30 gebieden uit de wederopbouwperiode van nationaal cultuurhistorisch belang. Herkenbaar door de structuur van het landschap en de erven. Tijdens de route vertellen we je alles.

Deze route is ontwikkeld door Landschap Overijssel vanuit de werkgroep Wederopbouwgebied Vriezenveen.

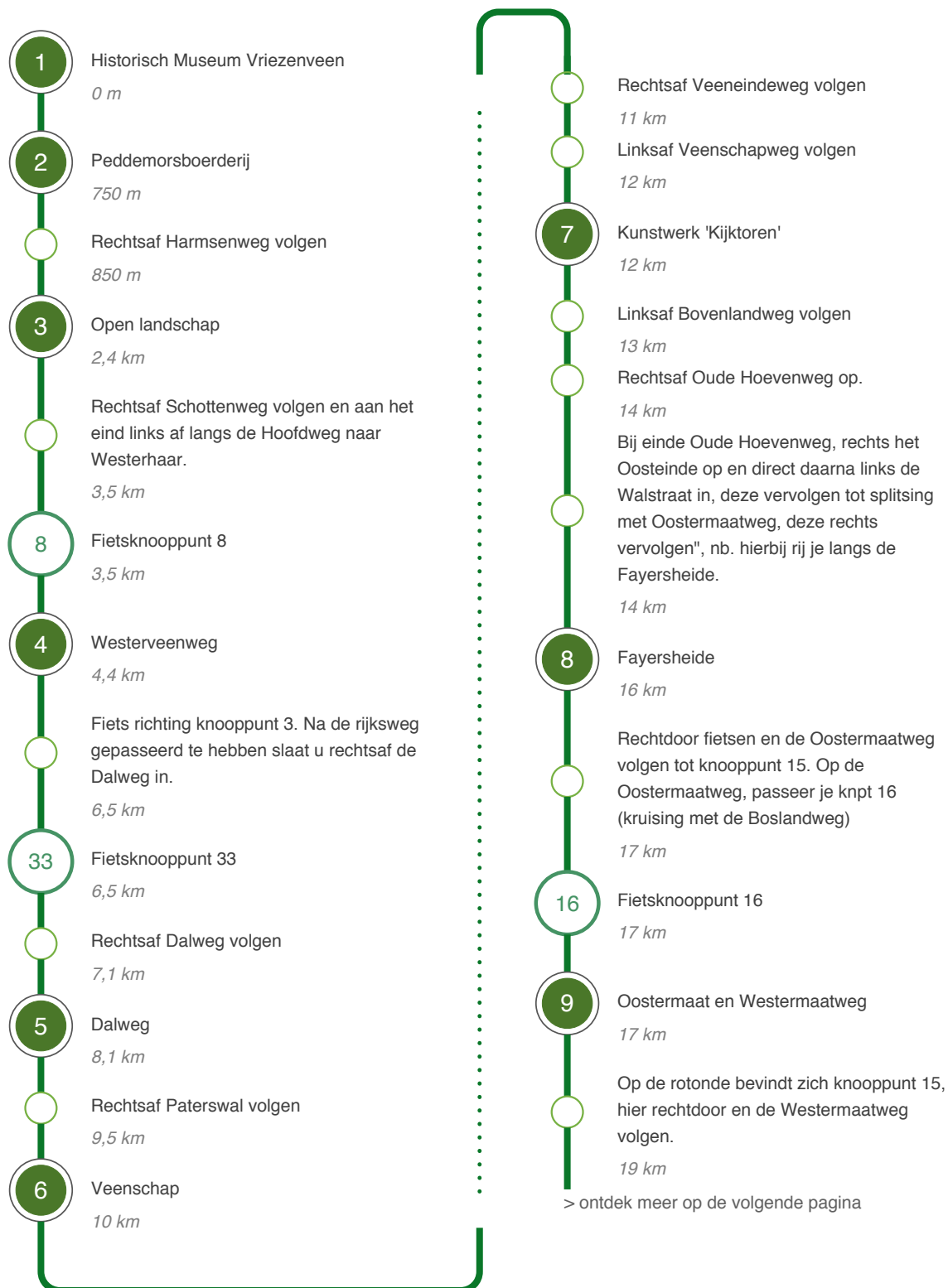
Wederopbouwgebied Vriezenveen



Wederopbouwgebied Vriezenveen

Hoe kom ik bij het startpunt?

Startpunt: Historisch Museum Vriezenveen, Westeinde 54, 7671 CD Vriezenveen



Vervolg route



Einde van de route

Wederopbouwgebied Vriezenveen

23 km

1

Historisch Museum Vriezenveen



Historisch museum Vriezenveen

In het centrum van Vriezenveen vind je Historisch Museum Vriezenveen, gevestigd in het voormalige Raadhuis. Met exposities over de geschiedenis van het dorp, textielnijverheid en de zogenoemde 'Rusluie', handelaren uit Vriezenveen die tussen 1720 en 1917 handel dreven met Rusland.

Rusluie

De eerste handwerkslieden en wevers uit Vriezenveen reisden rond 1720 naar Rusland. Vanaf 1740 waren het vooral handelaren die in het tsarenrijk zelfs eigen winkels en handelshuizen startten. De handel ging zo goed dat hele gezinnen van Vriezenveen naar Sint Petersburg verhuisden.

Hoogtepunt handel

Het hoogtepunt van de handelsbetrekkingen lag rond 1850 - 1870. De honderden Vriezenveners vormden in Rusland een hechte gemeenschap, maar de meesten keerden op latere leeftijd terug naar hun geboortedorp om er te genieten van de verworven rijkdom in de grote villa's die ze lieten bouwen.

Russische revolutie

Eind 19de eeuw brak een economisch moeilijke periode aan voor de Vriezenveense kooplui in St. Petersburg. Het definitieve einde kwam met het uitbreken van de revolutie in 1917. De zaken werden genationaliseerd en de laatste 'Rusluie' keerden gedwongen terug naar Vriezenveen.

<https://www.museumvriezenveen.nl> (www.museumvriezenveen.nl)

Peddemorsboerderij



Oudste boerderij

De Peddemorsboerderij stamt uit de 16e eeuw. Het is de oudste boerderij van Vriezenveen en een Rijksmonument. De boerderij heeft een museale functie en er worden diverse workshops georganiseerd.

Oude gereedschappen

In de boerderij zijn werktuigen van vroeger te bewonderen, oude gereedschappen, de inventaris van voormalige drogisterij Heuver, maar ook een compleet ingericht washok uit grootmoederstijd.

Ruilverkaveling

Tijdens de maand van de wederopbouw in november is hier een prachtige tentoonstelling over de ruilverkaveling te bewonderen.

Open landschap

Uitgestrekt Landschap

Kenmerkend voor de ruilverkaveling is het uitgestrekte landschap. Tot aan de ruilverkaveling bestond het landelijk gebied van Vriezenveen uit zeer langgerekte smalle kavels. Soms 5 kilometer lang en slechts 7 meter breed!



Niet efficiënt

Dat was niet efficiënt en ontoereikend voor de naoorlogse wens van voldoende Nederlandse voedselproductie. In de ruilverkaveling van Vriezenveen zijn boerderijen verplaatst en is het land omgeploegd en in grote blokken ingedeeld.

Ruilverkaveling Vriezenveen

De ruilverkaveling van Vriezenveen was een van de eerste en meest indrukwekkende die plaatsvonden onder de nieuwe Ruilverkavelingswet van 1954. Tussen 1957 en 1969 is ruim 4400 hectare grond herverkaveld en zijn duizenden verspreid gelegen snippers samengevoegd tot grotere, aaneengesloten kavels.

70 verhuizingen

Daarnaast werd 200 hectare woeste grond ontgonnen. Ongeveer 70 boerengezinnen verhuisden van het dorp naar nieuwe erven buiten de oude kern.

Afwatering

De afwatering is sterk verbeterd door de vele kleine sloten te vervangen voor grote brede sloten. Uniek voor die tijd is dat er ook een landschapsplan is gemaakt. Wanneer je om je heen kijkt herken je in de openheid ook vele bomenrijen van met name eiken. De boerderijen komen uit een recentere tijd.

Westerveenweg



Ruilverkavelingserven

Aan de Westerveenweg liggen verschillende prachtige in tact gebleven erven en boerderijen uit de periode van de ruilverkaveling. De destijds aangeplante singels zijn vrijwel overal nog aanwezig en er is weinig aan de woningen verbouwd.

Wensbeeld

In deze straat zie je echt het wensbeeld van de nieuwe vormgeving van het landelijk gebied tijdens de ruilverkaveling van Vriezenveen.

Dalweg

Ora et Labora

Veel boerderijen aan deze weg zijn verplaatst ('uitgeplaatst') in verband met de ruilverkaveling. Boerderij Ora et Labora was de allereerste boerderij die verplaatst is.



Uitbreiding

De Dalweg is vergelijkbaar met de Westerveenweg. Het is een mooie straat met bomen, singels en herkenbare bebouwing uit de ruilverkavelingsperiode. Aan de Dalweg zijn echter in de decennia na de ruilverkavelingen wat meer uitbreidingen van boerderijen geweest.

Schaalvergroting

Door de uitbreidingen kwamen er meer grote schuren met hier en daar een 'doorgebroken' singel tot gevolg: logisch gevolg van de schaalvergroting in de landbouw die ook na de ruilverkaveling doorging. Het effect van latere uitbreidingen is op meerdere plekken in het gebied goed zichtbaar.

Internationale belangstelling

De ingrijpende herverkaveling van Vriezenveen was destijds het paradepaardje van de Nederlandse ruilverkaveling. In 1958 bracht koningin Juliana een bezoek aan een van de eerste nieuwe boerderijen.

Na Hare Majesteit volgden nog vele binnenlandse en buitenlandse bezoekers die met eigen ogen de moderne, verbeterde manier van landbouw wilden zien.

Veenschap



Dik veen

Het Veenschap is een bijzonder stukje in het ruilverkavelingsgebied. Hier was het veenpakket zo dik, dat het nauwelijks geschikt te maken was voor goed landbouwkundig gebruik. De machines kwamen er simpelweg niet doorheen. Het heeft dus ook lang geduurd voor men hier kon gaan ontginnen.

Aardgas

Door de boerderijverplaatsingen kwamen de boerenfamilies vanuit het dorp terecht in modernere boerderijen. Dat betekende ook een aansluiting op het aardgas, turf was eigenlijk niet meer nodig. Maar de boeren vertrouwden het nog niet en wilden graag een perceeltje veen behouden.

Behoud Veenschap

Dit alles heeft bijgedragen aan het behoud van het Veenschap. Vandaag de dag zijn in dit gebied de versnipperde eigendom en de vele smalle kavels nog duidelijk herkenbaar. Zij refereren aan de vroegere situatie, toen deze kavelstructuur doorliep tot aan Almelo.

Veenmuseum

Aan de rand van het Veenschap ligt het Veenmuseum. Hier stap je binnen in het leven van de veenarbeider. Neem het veentreintje en ontdek de oude manier van veenwinning en turfsteken.



7

Kunstwerk 'Kijktoren'



De Giek

De kijktoren verbeeldt de giek van een dragline. Dergelijke machines werden in de ruilverkaveling ingezet om het land om te ploegen en beter geschikt te maken voor landbouwkundig gebruik.

Overgang

Deze plek is speciaal gekozen omdat het de overgang vormt van het 'oude' landschap van het Veenschap aan de noordzijde en het 'nieuwe' landschap van de ruilverkaveling aan de zuidzijde.



Fayersheide



Fayersheide

Midden in het ruilverkavelde landschap ligt nog de Fayersheide. Dit restant van het oude landschap is in de ruilverkaveling gespaard vanwege de bijzondere flora en fauna in het gebiedje.

Bufferzone

In 2014 is het gebied uitgebreid met een bufferzone die de waterstand op peil moet houden, ook als er in de toekomst een

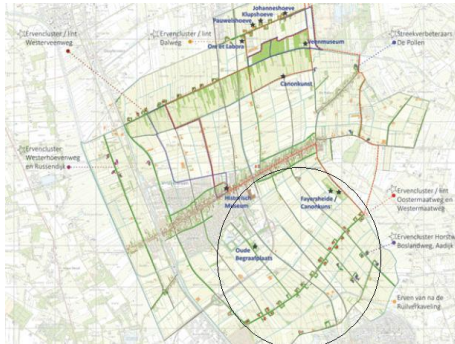
zandwinning aan grenst. De inrichting van het gebied verwijst naar de oude landschappelijke structuur van voor de ruilverkaveling.

De Boom

In de bufferzone ligt een kijkbult met daarop een kunstwerk van Rob Sweere. Dit onderstel vormt samen met 'de Giek' aan de Veeneindeweg een dragline. Het is een karakteristieke plek, waar de continue verandering van het landschap wordt verbeeld.



Oostermaat en Westermaatweg



Nieuwe structuur

De wederopbouwperiode (1940-1965) was een tijd van vernieuwing in de architectuur en stedenbouw in Nederland. Het landschappelijk ontwerp kenmerkt zich door nieuwe verkavelingspatronen en een belangrijke rol van verkeer over de weg.

Slagenlandschap

Vóór de ruilverkaveling had Vriezenveen een bijzonder slagenlandschap met uitzonderlijk smalle en lange kavels die vrijwel uitsluitend bereikbaar waren over water. Na de herinrichting bestond het landschap uit blokvormige kavels gescheiden door lange wegen met rijen bomen.

Boerderijen lint

Tijdens de ruilverkaveling is er langs de Oostermaatweg en de Westermaatweg een lang lint van boerderijen gerealiseerd als onderdeel van de nieuwe structuur. Boerenfamilies die een bedrijf hadden in het dorpslint, bouwden hier een nieuw bedrijf, met vers toekomstperspectief.

Sober

Kenmerkend zijn de sobere woningen en stallen, de wegbeplantingen en de singelbeplanting op en rond de erven. Een hele herkenbare nieuwe structuur, volledig gerealiseerd in de ruilverkaveling.

Oude begraafplaats

Omringd door moeras

De Munsterse bisschop Bernhard von Galen, bijgenaamd Bommen Berend, plunderde en roofde rond 1665 Twente leeg. In eerste instantie bleef Vriezenveen gespaard, omdat het omringd was door moeras en veen. Er was maar één weg naar Vriezenveen en staatse troepen bewaakten die.



Plundering

De winter van 1666 was echter zo streng, dat het veen en het moeras bevroor. Vriezenveen was ineens bereikbaar. In januari 1666 denderden vijftienhonderd ruiters

van de bisschop het dorp plunderend en brandstichtend binnen. Bommen Berends leger doodde een groot aantal mensen en nam de rest gevangen.

Herbouw

Vriezenveen verdween niet van de kaart. Bewoners die waren ontkomen, herbouwden het dorp aan een noordelijker gelegen zandweg, de tegenwoordige Dorpsstraat. Deze herbouw ging in een snel tempo. Aan het begin van de achttiende eeuw lag er een geheel nieuw Vriezenveen.

Oude kerkhof bewaard

Van het vroegere dorp bleef enkel het oude kerkhof bewaard, aan de tegenwoordige Schout Doddestraat. Op deze plek zijn nog vier zware veldkeien uit de begintijd van Vriezenveen te vinden. BRON: www.langsheiligehuisjes.nl

